

# МУЗЕЙНІ ЧИТАННЯ



НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

СКАРБНИЦЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

# МУЗЕЙНІ ЧИТАННЯ

Матеріали наукової конференції  
“Ювелірне мистецтво — погляд крізь віки”  
16 жовтня 2023 р.

КИЇВ  
2025

Триколенко С., Триколенко Е.

## ЮВЕЛІРНА АРХІТЕКТУРА ОРІНГО

*Стаття є продовженням циклу досліджень, присвячених відображенню архітектурних споруд в ювелірному мистецтві.*

*Ключові слова: Ювелірний дім Орінго, ювелірне мистецтво, архітектура, композиція, кільцегінічність.*

Ювелірне мистецтво нині є одним із найцікавіших утілень інтегрованого синтезу мистецтв. Взаємовпливи різних видів мистецтва набули надзвичайно потужного розвитку завдяки глобалізації та безмежного доступу до інформаційних ресурсів (Триколенко 2020а). Розглядаючи взаємодію між ювелірним, образотворчим, архітектурним, сценічним, літературним мистецтвом варто відзначити вплив різноманітних чинників натхнення на створення концепції прикраси. Мова йде про авторські вироби, створювані митцями-ювелірами, не схильними до тиражування. Для крупних ювелірних компаній, увага яких сконцентрована на великих партіях однотипних, невиразних прикрас, пошук унікальної концепції не становить пріоритету.

У даній статті ми хочемо розглянути особливості втілення архітектурних об'єктів у ювелірних прикрасах харківського Ювелірного дому Орінго, історія якого розпочалася 2003 р. з ідеї створення маленької ювелірної майстерні Оленою Масловою. Вона вже мала досвід роботи в крупній ювелірній компанії у якості голови відділу продажів, і новорічної ночі 2004 р. створила бізнес-план майбутнього проекту. Того ж року майстерня запрацювала. Починаючи з 2010 р. майстерня набула обертів, і було створено бренд Орінго з власною торговою маркою. Майстри-ювеліри, які працюють в компанії, мають різноманітну освіту, лише один із дев'яти професійно навчався на ювеліра. Варто сказати, що це дуже розповсюджене явище у мистецькому світі: людина отримує певну професію, пов'язану або не пов'язану з творчою діяльністю, але з часом усвідомлює, що прагне зовсім іншого. На допомогу приходять різноманітні курси, література та інтернет-джерела, завдяки яким можна набути чимало важливих навичок. Техніки, застосовувані в майстерні, досить різноманітні: використовуються способи швидкого виготовлення виробів за допомогою інноваційних методів обробки срібла, і, водночас, зберігається високий вміст ручної обробки прикраси.

За словами Олени Маслової, вона не черпає натхнення з ювелірних прикрас попередніх епох та не розглядає у якості взірців виробу сучасних митців. “На мою думку, ювелірні прикраси не можуть надихати, ані сучасні, ані історичні, бо будь-яка повністю готова прикраса — це вже результат, фінал, крапка. Не вдається просто подивитися на прикрасу, щоб створити нову. Те, що вже перетворилося з духу на матерію, може бути неймовірно прекрасним, бездоганним, хвилюючим, але це просто посуд, в якому ховається Джин іншого натхнення. Звісно, можна спробувати розшифрувати код чужого натхнення, розібрати його на ноти, як аромат чи мелодію, врахувати обставини створення, та це дасть лише розуміння процесу творіння, і ніяк не новий шедевр. На жаль, 99% “натхнення” чужим закінчуються на копіюванні. Це копіювання буває і креативним, коли вдається так зване “переосмислення”, але у переважній більшості випадків копія — це просто копія, клон гарної форми, клон чудової ідеї” (Маслова 2023в). Чималу увагу Олена приділяє літературі з ювелірного мистецтва та мінералогії, подорожує різними країнами та ювелірними майстернями. Так, на підґрунті розглянутого матеріалу, власних бажань, ідей, образів матеріалів і народжуються нові вироби: “Коли вдається зануритися у спілкування з мистецтвом, то десь на перехресті ліній прочитаних книжок, особистого досвіду, поточних думок, технічних можливостей і бажання спіймати образ майбутнього обов’язково виникає поле творіння. Спочатку це невловиме відчуття, що попереду, в сріблястому тумані, чекає щось нове. Трохи згодом з’являються перші слова ідеї, їх потрібно не розгубити. До слів підтягуються призначення того, що шукаєш, і здогадки щодо можливої форми. Потім треба малювати до моменту впізнаваності, коли в лініях на папері вже майорить майбутнє срібло. А далі залишається поділитися своїм баченням з людиною, яка створює майстер-модель (або прикрасу в єдиному примірнику), і довести справу до щасливого фіналу” (Маслова 2023в). Ідея створювати прикраси з архітектурними елементами виникла зненацька, але еволюціонувала досить тривалий час. Ще 2013 р. з’явилася на світ каблучка “хатинка”, й відтоді чимало нових образів пройшли крізь призму авторського осмислення творців майстерні. За словами Олени, “Сам по собі образ будівлі, міста та кам’яних стін уособлює силу та спокій” (Маслова 2023в). Наразі у планах Олени створити для кожного українського міста — обласного центру по одній срібній каблучці, сформувавши таким чином своєрідну ювелірну мапу України.

Розглянемо вироби майстерні докладніше. Варто зазначити, що концепції виробів дуже різноманітні. Митці пропонують відразу декілька способів образної подачі архітектурних елементів. Тут присутні деталізовані до найменших дрібниць реалістичні споруди; упізнавані міські ансамблі; панорами міських



Рис. 1. Донецьк. Бібліотека і арена



Рис. 2. Херсон. Художній музей

центрів з висоти пташиного польоту, що нагадують водночас план і супутниковий знімок; стилізовані, узагальнені образи міст й будівель, які не мають реальних прототипів; фентезійні будівлі й цілі міста, створені уявою письменників.

Концепція оформлення не залежить від типу прикраси: митці розробляють оригінальні композиції для округлих каблучок, перстнів зі щитками, кулонів, сережок. Цілісність образів, їх упізнаваність та характер дають можливість утілити зображення як в крупній підвісці, так і в мініатюрних сережках.

Почнемо огляд з каблучок із зображенням міських пейзажів. Тут присутні реальні та узагальнені образи міст, передані за допомогою втілення характерних споруд або елементів вуличного ансамблю.

Срібна каблучка "Місто навколо" втілює узагальнений образ старовинного міста з низенькими будиночками та бруківкою на вулицях. Силует міста створює своєрідний рельєфний край виробу, який асоціюється з горизонтом у контрастному освітленні. Деталізація цього перстня надає йому додаткової ілюзії об'єму, певної голограмності.

До цього перстня пасують сережки та кулон "Будиночок". Вони виготовлені у формі лаконічного, невеликого будиночку, зображеного в кутовій перспективі. Подібне трактування ракурсу також посилює ілюзію трьохвимірності.

Здійснюючи невеликий екскурс в історію становлення ювелірної архітектури, згадаймо, що найвідомішими взірцями таких виробів є єврейські весільні перстні, які були узагальненим символом дому, як роду; та відродження зруйнованого Єрусалимського храму, як народу. Безпосередня "портретна" подібність виробів до конкретних історичних споруд не була обов'язковою,



Рис. 3. Львів. Площа Ринок



Рис. 4. Суми. Лікарня Св. Зінаїди

втім, протягом століть ювелірна архітектура змінювалася відповідно до оригінальною архітектури. У весільних перстнях з'являлися риси бароко, неоготики, ар-нуво (Триколенко 2018).

Для ювелірних виробів майстерні Орінго характерним є і "безликі", узагальнені споруди, і конкретні, "портретні".

Переходячи до каблучок із зображенням українських міст, розпочнемо огляд з каблучки "Донецьк. Бібліотека і арена" (рис. 1). Тут зображено дві найвідоміші споруди міста, зокрема, арена стала символом спортивного Донбасу. Розвинене, велике місто з потужною, зручною інфраструктурою вабило до себе туристів і поціновувачів спорту. "Херсон. Художній музей" (рис. 2) зображує будівлю Херсонського художнього музею імені Олексія Шовкуненка. Його фасад надзвичайно деталізований, можна роздивитися його до найменших дрібниць. На відміну від попередньої, ця каблучка втілює образ лише однієї споруди, викладеної по колу. Наступний перстень з цієї серії — "Львів. Площа ринок" (рис. 3) має композицію, побудовану на панорамному огляді центру міста. Необхідно зазначити, що історичне місто Львів має чимало характерних споруд, і вибрати якусь одну досить важко. Натомість ансамбль ринкової площі давно став символом міста. Європейська архітектура міста стимулює митців-ювелірів до надзвичайної деталізації. На цій каблучці можна роздивитися найдрібніші архітектурні деталі. Пізнаванням архітектурним об'єктом є лікарня святої Зінаїди в місті Суми, яка стала утіленням образу міста в однойменній каблучці (рис. 4). Так само своє відображення в срібній мініатюрі знайшов і Київський Центральний вокзал (рис. 5). Його структура —



Рис. 5. Київ. Вокзал



Рис. 6. Запоріжжя. Мости

поєднання центральної частини із оточуючими спорудами стала основою для композиції каблучки. Акцентований фасад головного входу має впізнаванні обриси та являє собою цікавий простір для подальшої деталізації. Власне, ця каблучка сформулювала таке поняття, як “кільцегенічність”, яке варто ввести в мистецтвознавчий арсенал дослідників ювелірного мистецтва. Олена виводить такі ознаки кільцегенічності архітектурних споруд:

- “ширина (розмах) споруди превалюють над висотою, адже майже неможливо зробити гармонійне та носибельне кільце з вежею;

- є відомі контури та деталі, які нібито залишаються на сітківці очей, якщо побачити цю будівлю;

- у прообразі кільця є історія, адже мало мати гарну форму, мають бути гарний сенс і коріння, яке пов’язує створення, існування та значення;

- кількість дрібних елементів є такою, щоб каблучка залишалася цікавою, але не виникло відчуття перевантаженості;

- додані на зворотній бік каблучки елементи, які не належать самій споруді, доповнюють образ міста і легко читаються у невеличкому розмірі. Приклади: дерева і бруківка Харкова, пам’ятники та море Одеси, каштани та асфальт Києва;

- будь-яка людина, незалежно від віку чи статі, з задоволенням зможе придбати каблучку, присвячену улюбленому місту або особливому місцю в ньому;

- дивлячись на каблучку з цією спорудою, відчуваєш, як в серці щось тоненько бринить” (Маслова 2023а).

Образи мостів є одним із найцікавіших та найлаконічніших взірців для створення ювелірних прикрас. Тут варто сказати про каблучку “Запоріжжя. Мости” (рис. 6), яка має чітку, лаконічну форму. Мости у мистецтві часто асоціюються із старовинними архітектурними конструкціями, які мають довгу історію та встигли сформувати довкола себе ареол таємничості. Натомість запорізький міст асоціюється насамперед з індустріалізацією ХХ ст. Він вигинається дамбою ДніпроГЕСу, поступово переходячи в конструкції мостів Преображенського, які стали своєрідним синтезом архітектурних канонів римських акведуків та сучасних аркових мостів.

Окрім безпосередньо архітектури мостів важливою символічною складовою каблучки є дубовий лист, який відсилає увагу глядача до ще одного символу міста — легендарного Запорізького дубу, що налічує сімсот років. Про нього існує чимало легенд, пов’язаних із життям Тараса Шевченка, і з козацькою бувальщиною. Така знаковість образів — природного і рукотворного — демонструє єдність елементів гармонійного, врівноваженого людського буття.

Кулон “Молитва за Харків” (рис. 7) є особливою прикрасою для майстерні. Майстерня знаходиться у Харкові, і з початку бойових дій митці не залишали рідного міста. Перебуваючи в небезпеці, як і всі мешканці прифронтових та близьких до лінії фронту міст, майстри неабияк пропустили через призму власної уяви образ рідного міста, яке зазнає руйнації. Втім, загроза міським ансамблям криється не лише безпосередньо у військових діях. На жаль, чимало архітектурних об’єктів та цілих комплексів страждали і продовжують страждати через людську жадібність, а саме через прагнення можновладців забудувати міські території. Сама Олена так описує історію цього кулона: “Площа Свободи в оточенні кремезних висоток перетворюється на магічне коло, в середині якого пульсує джерело вільної енергії. Як вдалося не спаплюжити таке місце за усі роки? Мабуть, це велике везіння Харкова, що у радянські часи модною була гігантоманія і око сили отримало стільки простору. Совковий ретранслятор у вигляді велетенської лєнінської статуї опинився не у центрі, а трохи далі на площі. Також великим дивом я вважаю, що неймовірно харків’яни відбили територію і не дали у 2017 році увіткнути в око місту пафосне одоробло з янголом зверху, понад вісімдесят метрів заввишки. Амбіції міста задовольнив відкритий у 2019 році на перетині ліній скверу “сухий” басейн. Це може не ідеально, проте й не шкодить — таке собі штучне зволоження ока... Знову пощастило”. Чимале значення для концепції виробу мала творчість Григорія Сковороди, який вважав Харків містом старозавітного пророка Захарія. “Амулет на 2023 рік вийшов дійсно дивний, та

ніяк не слабший “Магічного квадрату”. Зі мною він розмовляє, тож може й ще когось покличе, і створиться нова містична лінія... Війна підсилила усі почуття і навчила прислухатися не лише до страшних звуків, що несуть в наше місто горе. Тепер ми легко вирізняємо з шуму щирість побажань, чесну підтримку і справжню віру. Незламність Харкова, його залізобетонна сутність більше не ховається за блискучими декораціями парків та яскравістю різномовних ринків” (Маслова 2023б). Композиція амулета замкнена в колі, яке являє собою план Площі Свободи. Центр акцентовано круглою блакитною вставкою топазу Swarovski, який уособлює той самий “центр ока”. Подібний творчий хід із подачею планів використовується рідко, зазвичай взірцем для створення ювелірних виробів стають фасади, вікна, а іноді цілі споруди. Варто зазначити, що таке художнє рішення демонструє синтез архітектури й графічного мистецтва: плани постають у вигляді повноцінної концепції, яка розрахована на силуетне сприйняття (Триколенко 2020б).

Підвіска “Харків. Дзеркальний струмінь” в срібній мініатюрі відтворює однойменний харківський фонтан, який став одним із улюблених місць для прогулянок харків’ян. Збудований 1947 р., він вражає лаконічністю сприйняття. Композиція, відома завдяки численним фотографіям і, власне, втілена у прикрасі, насправді має дві складових. Власне, фонтан, основна частина якого має форму чаші, та альтанка, яка знаходиться трохи віддалено і не є безпосереднім елементом фонтану, як, наприклад, фонтан Самсон у Києві. Але ракурс споглядання часто створює ефект виплескування струменів води з внутрішньої частини альтанки. Власне, цей сюжет і зображено на підвісці. Варто зазначити, що цей кулон було розроблено 2019 р., і забарвлення цирконієвих вставок було біло-прозорим. Наразі він має декілька інтерпретацій з різнокольоровими вставками, одним із варіантів яких є жовто-блакитні, у кольорах українського прапора, струмені.

Підвіска “Маріуполь. Стара Вежа” (рис. 8) втілює образ однієї з найвідоміших історичних споруд Маріуполя. Деталізація виробу, його реалістичність підкреслюються ще й за допомогою додавання чорніння, що посилює об’єм. Стара водонапірна вежа в умовах війни стала одним із найзатребуваніших сюжетів у мистецтві. Зокрема, окрім ювелірного потрактування, її зображують на картинах, муралах, українській сувенірній продукції. Окрім Орінго, її втілила також ювелірка з Гостомеля Катерина Титова. Втім, подача вежі у вигляді підвіски певним чином відрізняються: вежа Орінго деталізована до найменших дрібниць, натомість вежа Катерини Титової більш узагальнена, силуетна.

Потужний символізм закодовано у підвісці “Вершини Перемоги” (рис. 9). Пірамідальні образи з гострими верхівками асоціюються відразу із кількома



Рис. 7. Молитва за Харків



Рис. 8. Маріуполь. Стара вежа

характерними для українського суспільства силуетами: по-перше, можна трактувати їх як образи величних пірамід й обелісків, видатних символів перемоги цивілізації над варварством; по-друге, як вершини Карпатських гір та стрімких смерек. Так склалося, що саме мешканці Карпат стали одним із найбільших кошмарів колишнього радянського союзу. Стрімкі скелі були домівкою та оборонними фортифікаціями для представників українського націоналістичного підпілля партизан. Збірний образ гір, як природного утворення, та пірамід, як рукотворних об'єктів, розміщених у геометрично правильній симетрії, формує образ, що може асоціюватися з архітектурою в найвищому сенсі цього поняття: природний ландшафт, як самостійна нерукотворна архітектура став утіленням незворушної, надстійкої величі. Не дарма такий пейзаж асоціюється з перемогою.

Окрім українських міст, митці Оріngo не оминули увагою європейські міста. Перстень "Барселона" узагальнено передає плавні лінії архітектури міста, що нагадує характерні риси будівель Антоніо Гауді, який беззаперечно вважається творцем образу міста. Віяння ар-нуво у ювелірному мистецтві має чимало втілень, але утілення архітектури ар-нуво в ювелірному мистецтві зустрічається порівняно рідко.

Певним чином подібна концепція перстнів нагадує вироби майстрині з США Оли Шехтман, яка дотримується принципів площинного бачення архітектури у каблучках (Триколенко 2018). Власне, дана тенденція набула значного поширення в 2010-х рр., і чимало митців, які зверталися до тематики ювелірної архітектури, захопилися силуетно-площинними зображен-



Рис. 9. Вершини перемоги



Рис. 10. Рівенділ

нями споруд та цілих міських ансамблів на кільцях. Сюди ж варто віднести і еkleктичну, збірну подачу відомих архітектурних об'єктів: у композиції виробу поєднано знакові, впізнаванні споруди, які, хоч і знаходяться в одному місті, але перебувають далеко одна від одної. Подібне поєднання не руйнує образ міста, а навпаки, посилює враження.

Окремо варто розглянути фентезійну архітектуру, яку втілено в колекції "Екслібрис". Історія появи цих прикрас пов'язана з колективною творчістю на тлі багатогранного осмислення літературних творів. За словами Олени в розробці концепції прикрас приймають участь поціновувачі літературної творчості відомих письменників-фантастів. "У рамках Клубу ювелірно-літературної творчості "Екслібрис" на форумі ми спілкуємося про улюблені книги та про те, як вони впливають на наше життя. Ґрунтуючись на своїх враженнях, учасники клубу пропонують ідеї та ескізи майбутніх прикрас. А потім відбувається звичайне диво і у чарівному алхімічному процесі народжуються незвичайні ювелірні прикраси" (Маслова 2022). Серед виробів з цієї колекції варто назвати "Амбер", "Нічна жовтнева гра" за творчістю Р. Желязни, "Рівенділ" та "Зачароване місце" з романів Дж. Р. Толкіна, "Світло у вікні" за творчістю та неймовірною життєвою історією Р. Б. Шерідана.

Підвіска "Амбер" має овальну форму, в яку вписується шлях до головного замку, який є центром світобудови. Адже всі інші світи є лише відображеннями світу, у якому височить Амбер. Замок подається невеликим елементом композиції, до якого прямує довгий звилистий шлях. Відповідно до сюжету роману Р. Желязни, до Амберу можна потрапити довгими, небезпечними

сходами, або за допомогою чарівних карт, що можуть переносити головних героїв у бажані місця. Каблучка “Нічна жовтнева гра” є авторським потрактуванням подій роману “Ніч у самотньому жовтні”. Власне, події, як такі, відбуваються поза полем зору глядача, на каблучці присутня лише одна мізансцена біля стилізованого старовинного мосту. Саме міст є не лише змістовним, а й художнім центром композиції. Фігурки тварин — героїв роману — є невеликими композиційними доповненнями до образу мосту. Міст у міфології багатьох народів світу втілює перехід між світами, станами фізичної оболонки і душі. Каблучки “Рівенділ” (рис. 10) та “Зачароване місце” зображують архітектуру ельфійського міста у трактуванні А. Лі, художника-ілюстратора, а згодом і художника-постановника знаменитої саги П. Джексона. Тут можна говорити про ще більш поглиблений синтез мистецтв, адже мова йде вже про нашарування більшої кількості мистецьких жанрів. По суті, у даних виробках окрім синтезу архітектури та ювелірного мистецтва присутні також мистецтво книжкової ілюстрації та кіномистецтво. “Світло у вікні” Р. Б. Шерідана, на відміну від вищеназваних виробів, відсилає нас не до фантастичних світів, осмислених через призму бачення кіномитців, а до збірного образу життя реального і творчого. Потрійний орнамент кільця поєднає метафізичні й цілком фізичні іпостасі, такі як минуле-теперішнє-майбутнє, стіни і повітря. Його можна трактувати, як хитросплетіння долі легендарної особистості. Як пошук свого, ідеального театру, для якого він творив свої п’єси. Світло у вікні — один з найдавніших символів надії, ідеї, прагнення. У конкретному виробі це світло уособлює крупний цирконієвий корунд, довкола якого замикається орнаментика кільця.

Більш докладно хочеться розглянути низку виробів, змістовно об’єднаних мотивами античних п’єс і актуальною проблематикою для всіх часів та народів. Мова йде про п’єсу “Лісістрата” Арістофана, яка датується 411 р. до н. е., у якій розглядаються межі між миром та війною. Розкрита проблематика сягає корінням прадавніх часів, проростає корінням крізь добу середньовіччя

Підвіска та перстень “Хранителька тепла” теж утілюють стилізовані образи історичної архітектури — у даному випадку мова йде про вежу донжон, яка стала символом середньовічної архітектури. Перстень, на відміну від попередньо розглянутого, має яскраво виражений центровий елемент — невелике темно-червоне серце з цирконію Swarovski, розміщене у воротах. Це дещо оригінальне поєднання могутньої захисної споруди із символом життя й кохання. Втім, такий синтез можна розглядати, як захищеність почуттів та здоров’я завдяки оберегам, адже прикраси з сакральною захисною функцією протягом тисячоліть займали найважливіше місце в свідомості митців-

ювелірів, які не просто створювали красиві речі, а й наділяли їх особливими властивостями. Історично вироби з натуральних мінералів користувалися надзвичайною пошаною у всіх народів світу: їм приписували не лише естетичні, а й містичні, лакувальні властивості (Триколенко 2021). Наразі існує безліч штучно створених реплік натуральних мінералів, які певним чином переймають змістовне значення своїх прототипів. До цього списку належать і штучно вирощені кристали, і скляні муляжі. На підвісці теж є вставка у вигляді серця — вона оздоблює верхню частину вежі, де історично розміщували герб.

Підсумовуючи розглянуті матеріали, підкреслимо їх значущість для розвитку українського ювелірного мистецтва. Порівняно недорогі матеріали, розповсюджені техніки та популярні форми виводять майстерню на рівень масового виробництва. Втім, відзначимо увагу до художньої частини виробу, що відразу ж вирізняє Оріngo з-поміж інших масових виробників. Оригінальні ідеї, цікаві, змістовно насичені концепції прикрас представляють бачення митцями майстерні довколишнього світу. Ювелірна архітектура постає не лише як мініатюрні копії монументальних споруд, а й як осмислені з філософської точки зору образи будівель, як місць життя-праці-споглядання цілих поколінь існуючих та вигаданих мешканців. Відсутність штампів, залучення великої кількості творчих людей до формотворчого процесу стимулює появи непересічних виробів.

Постійний розвиток, розробка нових ескізів дає підґрунтя для подальших спостережень за творчістю майстерні і, відповідно, подальших мистецтвознавчих праць.

## ЛІТЕРАТУРА

Маслова, О. 2022. *Детальніше про колекцію “Екслібрис”* [online]. Оріngo. Новини. Режим доступу: [https://oringo.com.ua/product\\_search?collection=554](https://oringo.com.ua/product_search?collection=554) (Дата звернення 21.09.2024).

Маслова, О. 2023а. *Брами інших вимірів та кільцегенічність* [online]. Оріngo. Новини. Режим доступу: <https://oringo.com.ua/novosti/brami-inshih-vimiriv-ta-kilcegenichnist> (Дата звернення 21.09.2024).

Маслова, О. 2023б. *Про те, що люблю...* [online]. Оріngo. Новини. Режим доступу: <https://oringo.com.ua/novosti/pro-te-shcho-lyublyu> (Дата звернення 21.09.2024).

Маслова, О. 2023в. *Якщо доля напхала лимонів, спробую зробити лимонад!* [online]. Оріngo. Новини. Режим доступу: <https://oringo.com.ua/novosti/yakshcho-dolya-naphala-limoniv-sprobuuyu-zrobiti-limonad> (Дата звернення 21.09.2024).

Триколенко, С. Т. 2018. Ювелірна архітектура — синтез монументального та мініатюрного мистецтва. *Проблеми розвитку міського середовища*, 1 (20), с. 173–181.

Триколенко, С. Т. 2020а. Архітектура як джерело натхнення ювелірних виробів David K. Designs. В: *Архітектура та екологія*. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції. м. Київ, 16–18 листопада 2020 р. Київ: (б. в.), с. 168–170

Триколенко, С. Т. 2020б. Використання архітектурних планів у ювелірному мистецтві на прикладах виробів грецької студії QUPA. *Проблеми розвитку міського середовища*, 1 (24), с. 128–135.

Триколенко, С. Т. 2021. Корали в українському ювелірному мистецтві — історія та сучасність. В: Карпов, В. В. (ред.). *Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі*. Рига: Baltija Publishing, с. 369–395.